

סוכה דף כא

משנה.

1. הישן תחת המטה בסוכה - לא יצא ידי חובתו.
2. אמר רבי יהודה: נוהגין היינו שהיינו ישנים תחת המטה בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר.
3. אמר רבי שמעון: מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה, ואמר להן רבן גמליאל לזקנים: ראיכם טבי עבדי, שהוא תלמיד חכם ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה, לפיכך ישן הוא תחת המטה.
4. ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו.

קושי על תנא קמא ור' שמעון: והא ליכא עשרה!
תירוץ: תרגמא שמואל: במטה עשרה.

הבאת משנה לדון בשיטת ר' יהודה: תנן התם: אחד חור שחררוהו מים או שרצים, או שאכלתו מלח, וכן מדבך אבנים, וכן סואר של קורות - מאהיל על הטומאה. רבי יהודה אומר: כל אהל שאינו עשוי בידי אדם - אינו אהל.

שאלה: מאי טעמא דרבי יהודה?

תשובה: יליף אהל ממשכן; כתיב הכא (במדבר יט) **זאת התורה אפי' כי ימות כאהל** וכתיב התם (שמות מ) **ו'פרש את האהל על המשכן**, מה להלן בידי אדם - אף כאן בידי אדם.

שאלה: ורבנן: אהל אהל ריבה.

סתירה בשיטת ר' יהודה: וסבר רבי יהודה כל אהל שאינו עשוי בידי אדם אינו אהל? ורמינהו: **חצירות היו בנויות בירושלים על גבי הסלע, ותחתיהם חלל מפני קבר התהום, ומביאין נשים עוברות ויולדות שם, ומגדלות בניהם שם לפרה. ומביאין שוורים ועל גביהן דלתות, ותינוקות יושבין על גביהן וכוסות של אבן בידיהם. הגיעו לשילוח - ירדו לתוך המים ומילאום, ועלו וישבו להם. רבי יוסי אומר: ממקומו היה משלשל וממלא, מפני קבר התהום. ותניא, רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות אלא שוורים. והא שוורים, דאהל שאינו עשוי בידי אדם הוא, וקתני, רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות אלא שוורים!**
פתרון לסתירה: כי אתא רב דימי אמר רבי אלעזר: מודה רבי יהודה כמלא אגרוף.

תינוק לפתרון: תניא נמי הכי: **ומודה רבי יהודה בשקיפין ובנקיקי הסלעים.**

קושי על פתרון: והרי דלת, דיש בה כמה אגרופין, וקתני, רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות אלא שוורים!

תירוץ 1: אמר אביי: לא הוצרכו להביא דלתות.

תירוץ 2: רבא אמר: לא היו מביאין דלתות כל עיקר, שמפני שדעתו של תינוק גסה עליו שמא יוציא ראשו או אחד מאבריו, ויטמא בקבר התהום.

ברייטא לחזק תירוץ רבא: תניא כוותיה דרבא, רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות כל עיקר, מפני שדעתו של תינוק גסה עליו, שמא יוציא ראשו או אחד מאבריו ויטמא בקבר התהום. אלא מביאין שוורים המצרים שכריסותיהן רחבות, והתינוקות יושבין על גביהן וכוסות של אבן בידיהן, הגיעו לשילוח ירדו ומלאום ועלו וישבו להן על גביהן.

עוד קושי על הפתרון: והרי מטה, דיש בה כמה אגרופים. ותנן, רבי יהודה אומר:

נוהגים היינו שהיינו ישנים תחת המטה בפני הזקנים!

תירוץ: שאני מטה, הואיל ולגבה עשויה.

קושי: שוורים נמי לגבן עשויים!

תירוץ: כי אתא רבין אמר רבי אלעזר: שאני שוורים הואיל ומגינים על

הרועים, בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים.

קושי: אי הכי, מטה נמי, הואיל ומגינה על מנעלים וסנדלים שתחתיה!

תירוץ 1: אלא אמר רבא: שאני שוורים, הואיל ועשויים להגין על בני

מעים שלהן, שנאמר (איוב ל) **עור וכסו ת'כ'שני וכעצמות ו'י' תסככני.**

תירוץ 2: רבי יהודה לטעמיה, דאמר: סוכה דירת קבע בעינן, והוה

ליה מטה דירת עראי, וסוכה אהל קבע, ולא אתי אהל עראי ומבטל

אהל קבע.

קושי: והא רבי שמעון דאמר נמי סוכה דירת קבע בעינן,

ואתי אהל עראי ומבטל אהל קבע!

תירוץ: בהא פליגי: מר סבר: אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע,

ומר סבר: לא אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע.

אמר רבי שמעון מעשה בטבי עבדו. תניא, אמר רבי שמעון: משיחתו של רבן גמליאל למדנו שני דברים; למדנו שעבדים פטורים מן הסוכה, ולמדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו.

קושי: ולימא מדבריו של רבן גמליאל?

תירוץ: מילתא אגב אורחיה קא משמע לן, כי הא דאמר רב אחא בר אדא, ואמרי לה אמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא אמר רב: מנין שאפילו שיחת תלמידי חכמים צריכה לימוד - שנאמר (תהלים א)

ועתה דא יכוז.

תהלים פרק א

- (א) אֲשֶׁר־יֵאָמֵר אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךְ חָטָאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב:
(ב) כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה:
(ג) וְהָיָה כְּעֵץ שְׁתוּל עַל פְּלִי מַיִם אֲשֶׁר פֵּרִיו יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעָלְהוּ לֹא יְבוּל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ:
(ד) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֶּץ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ:
(ה) עַל כֵּן לֹא יִקְמוּ רְשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט וְחָטָאִים בְּעֵדַת צְדִיקִים:
(ו) כִּי יוֹדֵעַ יְהי' דָּרֶךְ צְדִיקִים וְדָרֶךְ רְשָׁעִים תִּאבֵּד:

משנה. הסומך סוכתו בכרעי המטה - כשרה.

רבי יהודה אומר: אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה - פסולה.

שאלה: מאי טעמא דרבי יהודה?

תשובה: פליגי בה רבי זירא ורבי אבא בר ממל.

מפני שאין לה קבע	מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה	
הרי יש לה קבע - כשרה	הרי מעמידה בדבר המקבל טומאה - פסולה	במקרה שנעץ שפודין של ברזל וסיכך עליהם
הרי יש לה קבע	הרי אין מעמידה בדבר המקבל טומאה	אמר אביי: לא שנו אלא סמך, אבל סיכך על גב המטה - כשרה